Давня магія в символах усе ще
живе – і з них струмує смуток,
горе, щастя, віра та любов,
бринить ледь чутно пісня –
пісня про Гайявату.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

ПРОЛОГ

Як, спитаєте ви, звідки всі оці казки, легенди? Вони приходять з лісів прохолодних, з долин квітучих, із лугів росистих до тих, хто вміє бачити і чути. Долинають з рік могутніх з грізним шумом, із гір з гучними ударами грому, з прерій, із озер у північному краю, з боліт і очеретів. Переповім вам я казки ті так, як їх почув у легендах-піснях, що Навадага співав, музи́ка славнозвісний. Коли спитаєте мене про Навадагу: «Хто він? Звідки?» – я розкажу про нього все, що знаю...

Жив співець той у долині Тавазента, серед тихих лук зелених, поблизу струмків бринливих. Прадавні казки Навадага вмів оповісти так, що ви неначе опинялись там, вдихаючи на повні груди пахощі весняні, відпочиваючи в долинах зелених, свіжих. І могли спостерігати, як легкий сизий дим вігвамів[1] здіймається

[1] Вігвам (через англ. wigwam з мови абенакі — буквально їхнє житло) – хатина у північноамериканських індіанців зі жердин, які покривають гілками, корою, циновками, шкурами звірів тощо. Має склепінчасту форму. Вігвам часто плутають із гостроверхим тіпі, переносним житлом кочових індіанців Великих рівнин.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

до неба, і чути, як із-за лісу долинає буремна пісня водоспадів. Орлом злетіти можете увись і оглядати під час лету ліси, степи пустельні, озера кришталеві Країни Снігу, край Оджибуеїв і Дакотів диких, і гори, й тундри, й болота, де чапля сиза – Шух-шух-га поміж осокою блука.

Де почув казки ті, де віднайшов їх Навадага? Вони ховались від чужого ока у пташиних гніздах, у нетрях лісу, на озерах у підводних норах бобрових, у слідах бізонів у преріях і на скелях у гніздах орлиних. Мелодії підслухав у пташок, які співали на болотах, у тундрі Півночі сумної. Читовейк – пісочник співав їх, Манг – гагара, гуска – Вава, чапля сиза – Шух-шух-га і куріпка – Мушкодаза. В його піснях, казках переплелись слова та музика природи первозданної – тому й був Навадага оповідачем і музикантом незрівнянним.

Там, у долині Тавазента, вслухався він у бистрих потоків шум, що по камінцях скакали – свою пісню для Навадаги співали. Навколо вігвамів ниви, луки розлягались, під вітром гойдались, а вдалині сосни тихенько шептались. Навадага часто, сидячи біля вігвама, праліс слухав: зелений влітку, а узимку вкритий снігом, повний співу і зітхання. Як знайти, як відшукати співця Навадагу? Де вігвам його – всі знають: на горбочку над гомінливими, швидкими потоками, які здалеку впізнати можна було за весняним водопіллям, влітку – за сріблястими вільхами, восени – за густими туманами, а взимку – за скутими кригою хвилями, запорошеними білим снігом.

До вігвама Навадаги вечорами сходилося багато люду – і старі, й молодь, і діти, й подорожні. Співав Навадага пісні, а знав він їх багато, і всі навколо завмирали, затамовували подих – усіх зачаровував піснями.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Мандрівники, що прямували на Захід і зупинялись у долині Тавазента, неодмінно чули з уст Навадаги пісню про Гайявату, бо ту пісню любив співати найбільше. Славив він у пісні Гайявату, його народження чудесне, лицарське життя його і битви. Співав і про його мрії, і про розпач, піст, молитви. Як боровся він, любив, страждав, трудився, аби міцніло його плем'я, аби вперед ішло, все далі – у світле й радісне майбутнє.

Сподобалась пісня Навадаги тим, хто велич давнього пралісу любить, шелест листя, сяйво сонця, зливи, завірюхи і дзвінкі потоки-ріки, що рвуться вдалеч через ліси й долини, гуркіт грому, що над горами лунає, і сліпучі блискавиці, що небо розтинають.

До душі припала пісня його тим, хто легенди і балади любить стародавні. Почути голос далекий можна у ній, голос тихої задуми, який бринить ледь чутно й так по-дитячому наївно, що вже й не знаєш: пісня це чи, може, казка.

Знайшла та пісня відгук у душах тих, хто вірить у Бога і природу, в іскру Божу в людини, хто серця сумніви і муки розуміє. Хто вірить, що людина, попри все, у царство правди рветься, і певен, що веде нас крізь пітьму рука Господня і підтримує у стомі.

Легенда-пісня та прадавня буде до вподоби і мандрівникам, які люблять скрізь блукати стежинами вузькими лісовими. Тим, хто любить руїни стародавні шукати й оглядати, як зеленим вони вкрились мохом. Малиновими гронами барбарису милуватись, що, посплітавшись, над давньою нависають стіною.

Зацікавить допитливих, тих, хто, знайшовши стару могилу з давнім, дивним написом забутим, вирізьбленим на пожовклому камінні, буде прагнути

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

зміст письмен і символів предвічних індіанських зрозуміти – простих, нехитрих, некрикливих. І, зупинившись у тиші, розглядаючи різьблений камінь той старезний, враз відчують, що давня магія в тих символах усе ще живе – і з них струмує смуток, горе, щастя, віра і любов, бринить ледь чутно пісня – пісня про Гайявату.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

ЛЮЛЬКА ЗГОДИ

На вершину Гір Скелястих, що стримлять посеред прерій, Гітчі Маніто могутній, Життя Володар опустився. Із верхів'я Червоної Скелі почав він люд скликати звідусіль до себе, племена усі й народи. Від слідів його, спадаючи в провалля, побігли ріки в яснім сяйві ранку, іскрами Ішкуди – комети блищала на сонці кожна краплина води. І Дух, схилившись над землею, шлях струмкам накреслив пальцем по долині та сказав їм:

– Це – ваш шлях віднині буде!

На прискалку взяв він глини, виліпив чашу люльки і фігурами її оздобив майстерно. Зрізав стебло очеретяне із зеленим довгим листям у долині – на чубук, набив корою із рокити люльку та й на ліс дмухнув: гойднулось гілля лісове, закуріло, зайнялося... Твердо стоячи на вершині, Гітчі Маніто могутній Люльку Згоди запалив, знак подаючи усім народам.

Дим здійнявся тихо-тихо у спокійнім сяйві ранку – спершу струменем тоненьким, згодом – парою густою, сніжно-білими клубами все вище і вище пі-

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

діймався, перетворюючись на хмару. Отак хмарина підіймалась, доки неба не черкнула, – та й розбилася об нього. Додолу падати почала, над землею хвилями сизими розливалась: і в долині Тавазента, і в долині Вайомінга, і в лісовій Тоскалузі, й у Горах Скелястих далеких, і в озерних землях Країни Північної – усі народи дим побачили у небі, далекий дим Поквани, дим закличний Люльки Згоди. І пророки всіх народів заразо́м мовили:

– То Поквана! Той далекий синій дим, що згинається, як верба, як рука, що наче кличе, манить, до могутнього Гітчі Маніто всіх нас, усі народи на нараду закликає.

Той поклик Творця був народами почутий. Вирушили в шлях-дорогу Чоктоси, Команчі, Шошони, Омоги, Гурони, Мендени, Делавери, Могоки, Чорноногі, Поки, Оджибуеї та Дакоти до гір далеких, Червоних Гір Скелястих, щоби перед світлим ликом Владики Життя постати. Й були вони усі в обладунках, у яскравих бойових барвах, ніби дерева восени, ніби небо на світанку. Зійшлись народи ті в долині насторожені, похмурі, в їх очах – смертельний виклик, у серцях – лють, ворожнеча, вікова жадоба помсти – заповіт страшний від предків. Гітчі Маніто всесильний, що створив усі народи, глянув ласкаво довкола, ніби батько милосердний. Подивився на дітей своїх нерозумних, на їх дитячу ворожнечу і підняв над ними руку. Тінь руки простягнулась, щоб заспокоїти їхні серця, втихомирити душі, сварки припинити, прогнати спрагу помсти. І слова його величні так лунали, мов гуркіт далеких водоспадів. У тих словах – пересторога:

– Діти! Слухайте уважно слово мудре і пораду від того, хто створив усіх вас! Дав я життя вам, люди,

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>